

VAN MECHELEN A INÍ PROTI HOLANDSKU

Rozsudok z 23. apríla 1997

NEOFICIÁLNE ZHRNUTIE A OKOLNOSTI PRÍPADU

A. Základné fakty

Tento prípad sa začal podaním sťažností na Komisiu štyrmi občanmi Holandska, Hendrikom van Mechelenom, Willemom Veneriusom, Johanom Veneriusom a Antoniom Amandusom Pruijmboomom, ktorí sa narodili podľa poradia v rokoch 1960, 1961, 1962 a 1964.

V januári a februári 1989 sťažovatelia, ktorí boli sledovaní na základe prijatej informácie o podozrení zo zapletenia sa do niekoľkých lúpeží v provincii North Brabant, boli uväznení v spojitosti s ozbrojenou lúpežou Poštového úradu v Oirschote, ktorá sa stala dňa 26. januára, po ktorej nasledovala prestrelka z malých ručných zbraní, v ktorej boli štyria policajti zranení. Boli obvinení z ťažkého zločinu krádeže, z niekoľkonásobného pokusu o vraždu a z pokusu o zabitie. Popreli všetky obvinenia a zotrvali na tom aj v nasledujúcom konaní.

V štyroch samostatných rozsudkoch z 12. mája, 3. augusta a 9. októbra 1989 ich 's-Hertogenboschský regionálny súd uznal vinnými a odsúdil každého z nich na desať rokov väzenia. Rozhodnutia boli založené na, medziiným na policajných správach obsahujúcich výpovede príslušníkov polície, ktorí boli identifikovaní len podľa čísiel, ale inak zostali anonymní, ako aj na výpovediach neanonymných svedkov, tak príslušníkov polície ako aj iných osôb z verejnosti.

Sťažovatelia sa odvolali na 's-Hertogenboschský odvolací súd, ktorý na rozdiel od regionálneho súdu prejednával tieto štyri prípady súčasne. Obhajoba žiadala, aby boli anonymní príslušníci polície vypočúvaní na verejnom pojednávaní. Odvolací súd však rozhodol, že všetkých svedkov bude vypočúvať vyšetrojúci sudca.

Vyšetrojúci sudca dovedna vypočul dvadsať svedkov pod prísahou, u jedenástich z nich zostala totožnosť obhajobe neznáma. Týchto vypočúval vyšetrojúci sudca v svojej kancelárii, kým obhajoba a obžaloba zostali v oddelených miestnostiach, navzájom prepojených s kanceláriou vyšetrojúceho sudcu zvukovým zariadením.

Neidentifikovaní svedkovia boli všetci policajti. Všetci vyhlásili, že ak by ich totožnosť bola odhalená, nemohli by viac riadne vykonávať svoju funkciu. Okrem toho všetci žiadali zostať v anonymite pre strach z odvety proti sebe a ich rodinám. Všetci podali svedectvo potvrdzujúce výpovede skôr vykonaného dokazovania pred regionálnym súdom ako súdom prevej inštancie.

Vyšetrojúci sudca v oficiálnej správe o svojich zisteniach vyhlásil, že je oboznámený s totožnosťou každého svedka a že ide o jedenásť rozličných osôb. Správa uvádzala dôvody ich žiadosti zostať v utajení, ktoré vyšetrojúci sudca považoval za dôveryhodné a postačujúce. V správe sa ďalej uvádzali dôvody vyšetrojúceho sudcu na posúdenie ich výpovedí ako hodnoverných. Tak obžaloba, ako aj obhajoba mala možnosť klásť otázky. Vypočúvanie každého svedka trvalo 2 až 5 hodín. Zaznamenali sa aj otázky, ktoré boli položené, ale nezodpovedané, pretože by mohli viesť k odhaleniu totožnosti svedka alebo vyšetrovacích metód používaných políciou. Všetkým, ktorí sa zúčastnili na výsluchu, sa poskytla kópia odpisu správy a umožnilo sa im urobiť k nej pripomienky.

Odvolací súd neskôr zamietol požiadavky obhajoby, aby boli anonymní svedkovia opäť vypočúvaní na verejnom pojednávaní, vykonal však výsluch množstva svedkov, ktorých totožnosť bola známa.

V štyroch samostatných rozsudkoch vynesených 4. februára 1991 odvolací súd uznal všetkých štyroch sťažovateľov vinných z pokusu o vraždu a z násilnej lúpeže a odsúdil ich na 14 rokov väzenia. Okrem výpovedí anonymných svedkov dokazovanie spočívalo na vykonaných forenzných dôkazoch, výpovediach neanonymných príslušníkov polície a civilistov a nahrávke zachytávajúcej rozhovor medzi manželkou jedného zo sťažovateľov a jej matkou. Identifikácia sťažovateľov ako páchatel'ov bola zabezpečená len prostredníctvom anonymných príslušníkov polície.

Sťažovatelia sa odvolali pre porušenie zákona na Najvyšší súd. Ich odvolania boli zamietnuté v štyroch samostatných rozsudkoch 9. júna 1992.

B. Konanie pred Európskou komisiou pre ľudské práva

Sťažnosti boli Európskej komisii pre ľudské práva (ďalej len „Komisia“) podané 24. a 27. novembra a 8. decembra 1992; za prijateľné boli vyhlásené 15. mája 1995.

V svojej správe z 27. februára 1996 Komisia zhrnula fakty a vyjadrila názor, že nedošlo k porušeniu článku 6 ods. 1 a 3 písm. d) Dohovoru (dvadsať hlasov k ôsmim).

Prípad Komisia predložila Európskemu súdu pre ľudské práva (ďalej len Súd) 17. apríla 1996.

VÝŇATOK Z ROZSUDKU

PRÁVNÝ STAV

I. ÚDAJNÉ PORUŠENIE ČLÁNKU 6 ods. 1 a 3 písm. d) DOHOVORU

46. Sťažovatelia sa sťažovali, že ich usvedčenie bolo založené hlavne na svedectvách príslušníkov polície, ktorých totožnosť im nebola odhalená a ktorí neboli

vypočúvaní ani verejne, ani v ich prítomnosti. Tvrdili, že bol porušený článok 6 ods. 1 a 3 písm. d), podľa ktorých:

„1. Každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom...Rozsudok musí byť vyhlásený verejne, ale tlač a verejnosť môžu byť vylúčené buď po dobu celého, alebo časti procesu v záujme mravnosti, verejného poriadku alebo národnej bezpečnosti v demokratickej spoločnosti, alebo keď to vyžadujú záujmy maloletých alebo ochrana súkromného života účastníkov alebo, v rozsahu považovanom súdom za úplne nevyhnutný, pokiaľ by, vzhľadom na osobitné okolnosti, verejnosť konania mohla byť na ujmu záujmom spravodlivosti.

...

3. Každý, kto je obvinený z trestného činu, má tieto minimálne práva:

...

(d) vypočúvať alebo dať vypočúvať svedkov proti sebe a dosiahnuť predvolanie a výsluch svedkov vo svoj prospech za rovnakých podmienok, ako svedkov proti sebe;...”

Vláda ani Komisia sa s týmto názorom nestotožnili.

A. Argumenty pred súdom

47. Sťažovatelia spochybňovali potrebu anonymity príslušníkov polície vo všeobecnosti. Podľa ich tvrdení tu nehrozilo žiadne nebezpečenstvo týkajúce sa príslušníkov polície alebo ich rodín. Potvrdzovala to skutočnosť, že pán Engelen, jeden z neanonymných svedkov, ktorý v skorších štádiách procesu urobil výpoveď usvedčujúcu jedného zo sťažovateľov, neostal v anonymite a nič nenasvedčovalo, že by bol ohrozovaný.

Okrem toho by sa podľa ich tvrdení nemali výsluchy svedkov uskutočniť pred vyšetrovajúcim sudcom. Podľa ich názoru sa mali zrealizovať tak, aby boli príslušníci polície vypočutí na verejnom pojednávaní a v prípade potreby boli v maskách.

Navyše sťažovatelia usúdili, že nemali žiadnu účinnú príležitosť, aby mohli príslušníkov polície vypočuť a spochybniť. Pozornosť upriamili na podmienky, za ktorých sa výsluch anonymných svedkov uskutočnil.

Anonymní príslušníci polície boli uzavretí v kancelárii vyšetrojúceho sudcu, ktorá bola oddelená od sťažovateľov a ich právnych zástupcov; sťažovateľom a ich právnym zástupcom sa neumožnilo zistiť, či bola v kancelárii aj nejaká iná osoba alebo čo sa tam vôbec dialo.

Nie všetky otázky obhajoby boli zodpovedané. Medzi ne napríklad patrili otázky, kde bol vypočúvaný príslušník polície počas sledovania, či nosí okuliare a či sa pri sledovaní miest pre karavany použili optické pomôcky alebo smerové mikrofóny.

Na záver sťažovateľa tvrdili, že ich usvedčenia boli „v rozhodujúcej miere“ založené na dôkazoch poskytnutých anonymnými svedkami. Jediné dôkazy, na ktoré sa spoliehal odvolací súd pri kladnej identifikácii sťažovateľov, boli tie, ktoré poskytli anonymní svedkovia.

48. Vláda aj Komisia však usúdili, že nebol porušený článok 6 ods. 1 a 3 písm. d) Dohovoru.

Obe usúdili, že bezpečnosť príslušníkov polície a ich rodín a potreba, aby sa dali použiť v podobných operáciách, boli dostatočným dôvodom na zachovanie ich anonymity.

Konanie pokračovalo tak, že ho uznal Najvyšší súd Holandska v svojom rozsudku z 2. júla 1990 (pozri odsek 40 a ďalšie) podľa rozsudku Súdu v prípade Kostovski (rozsudok z 20. novembra 1989, séria A, č. 166). Ako argumentovali, tento postup schválil Súd v svojom rozsudku v prípade Doorson (Doorson proti Holandsku, 26. marec 1996, Zbierka rozsudkov a rozhodnutí 1996-II).

V súlade s týmto postupom výpovede anonymných príslušníkov polície zaznamenal a) sudca, ktorý b) sám overil totožnosť príslušníkov polície, o ktorých išlo, c) poskytol písomný názor o ich spoľahlivosti a dôveryhodnosti v svojej oficiálnej správe, d) poskytol odôvodnený názor na príčiny prečo zostali v anonymite a uznal ich za postačujúce a e) poskytol obhajobe dostatočnú príležitosť ich vypočuť alebo klásť im otázky. Oficiálna správa vyšetrojúceho sudcu, ktorá bola veľmi podrobná, to všetko potvrdzovala.

Okrem toho tu boli dôkazy od neanonymných zdrojov, hlavne zaznamenaný telefónny rozhovor, výpovede neanonymných príslušníkov polície a určité technické dôkazy, ktoré smerovali k podopreniu výpovedí anonymných príslušníkov polície. Usvedčenia sťažovateľov preto nespočívali výhradne na anonymných výpovediach.

B. Hodnotenie Súdu

1. Príslušné princípy

49. Keďže sa požiadavky článku 6 ods. 3 považujú za osobitné aspekty práva na spravodlivý súdny proces zakotvený v článku 6 ods. 1, Súd preskúma sťažnosti podľa

článku 6 ods. 1 a ods. 3 písm. d) spoločne (pozri medzi inými už spomínaný rozsudok vo veci Doorson, str. 470 – 496, ods. 66).

50. Súd opakuje, že prípustnosť dôkazov je primárne záležitosťou, ktorú upravuje právo štátu a je všeobecnou zásadou, aby súdy štátu zhodnotili dôkazy, ktoré sa pred nimi vykonali. Úlohou Súdu nie je podľa Dohovoru rozhodnúť, či boli výpovede svedkov správne prijaté ako dôkaz, ale skôr overiť, či konanie ako celok vrátane spôsobu vykonávania dôkazov bolo spravodlivé (pozri medzi inými už spomínaný rozsudok vo veci Doorson, str. 470, ods. 67).

51. Všetky dôkazy sa navyše musia za normálnych okolností vykonať na verejnom pojednávaní, v prítomnosti obvineného, s priestorom na protiargumenty. Popri tomto princípe existujú výnimky, ktoré však nemôžu narušiť právo na obhajobu; ako všeobecná zásada sa v článku 6 ods. 1 a ods. 3 písm. d) požaduje, aby mal obhajca primeranú a vhodnú príležitosť na výsluch a spochybnenie svedka proti obžalovanému aj počas výpovede aj v neskoršom štádiu (pozri rozsudok vo veci Lüdi proti Švajčiarsku z 15. júna 1992, séria A, č. 238, str. 21, ods. 49).

52. Tak ako mal Súd príležitosť vyhlásiť v svojom rozsudku vo veci Doorson (str. 470, ods. 69), použitie výpovedí anonymných svedkov na založenie usvedčenia nie je za každých okolností s Dohovorom nezlučiteľné.

53. V rovnakom rozsudku Súd poznamenal toto:

„Je pravda, že článok 6 výslovne nevyžaduje, aby boli záujmy svedkov osobitne posudzované. Život, sloboda a bezpečnosť osôb však môžu byť v stávke, tak ako môžu byť v stávke aj záujmy všeobecne patriace pod článok 8 Dohovoru. Také záujmy svedkov a obetí v podstate chránia iné samostatné ustanovenia Dohovoru, ktoré naznačujú, že zmluvné štáty by mali organizovať svoje trestné konanie takým spôsobom, aby tieto záujmy neboli neospravedlivo ohrozené. Naproti tomu princípy spravodlivého súdneho konania tiež vyžadujú, aby boli v príslušných prípadoch záujmy obhajoby vyvážené tými záujmami, ktoré prislúchajú svedkom alebo obetiam prizvaným svedčiť (pozri už spomínaný rozsudok vo veci Doorson, str. 470, ods. 70).“

54. Ale v prípade, keď prichádza do úvahy anonymita svedkov obžaloby, bude obhajoba postavená pred ťažkosťami, ktoré normálne trestné konanie nezahŕňa. Vzhľadom na to Súd uznal, že v takýchto prípadoch článok 6 ods. 1 a ods. 3 Dohovoru požadujú, aby sa nedostatky, s ktorými sa obhajoba stretáva pri práci, dostatočne vyvážili postupmi dodržiavanými súdnymi orgánmi (už spomínaný rozsudok, str. 447, ods. 72).

55. Na záver by sa malo pripomenúť, že usvedčenie by sa nemalo zakladať výhradne alebo v rozhodujúcej miere na anonymných výpovediach (cit., str. 472, odsek 72).

2. Aplikácia uvedených princípov

56. Podľa názoru Súdu vzniká pri zvažovaní záujmov obhajoby proti argumentom v prospech udržania anonymity svedkov osobitný problém, ak sú vypočúvaní svedkovia predstaviteľmi policajnej moci štátu. Hoci ich záujmy a záujmy ich rodín si tiež zaslúžia ochranu Dohovorom, musí sa uznať, že ich postavenie je do istej miery odlišné od nezainteresovaných svedkov a obetí. Sú predsa vo všeobecnej službe, viazaní sľubom poslušnosti danom štátnym výkonným orgánom a obyčajne sú prepojené s obžalobou; z tohto dôvodu by sa k samému ich použitiu ako anonymných svedkov malo uchýliť len vo výnimočných prípadoch. Navyše ich služba, sama osebe, osobitne v prípade „zatýkacích“

príslušníkov, môže zahŕňať povinnosť predložiť dôkazy na verejnom pojednávaní.

57. Na druhej strane Súd v podstate uznal, že za predpokladu rešpektovania práv obhajoby možno pre policajné orgány legitímne žiadať ochranu anonymity agenta použitého pri utajených činnostiach tak pre jeho vlastnú ochranu alebo ochranu jeho rodiny, ako aj preto, aby sa nenarušila jeho použiteľnosť v budúcich operáciách (pozri už spomínaný rozsudok vo veci Lüdi, str. 21, ods. 49).

58. Treba mať na zreteli, že v demokratickej spoločnosti právo na správny výkon spravodlivosti obsahuje fakt, že akékoľvek opatrenia obmedzujúce práva obhajoby by mali byť striktné nevyhnutné. Ak môže stačiť menej obmedzujúce opatrenie – použije sa toto.

59. V tomto prípade boli príslušníci polície pri výsluchu v oddelenej miestnosti s vyšetrojúcim sudcom, z ktorej boli obžalovaní spolu so svojimi právnymi zástupcami vylúčení. Celá komunikácia prebiehala cez zvukové zariadenie. Obhajoba tak nielenže netušila, aká je totožnosť svedkov, ale ani nemohla sledovať ich vystúpenia počas priameho výsluchu a tým si ani overiť ich dôveryhodnosť (pozri už spomínaný rozsudok vo veci Kostovski, str. 20, ods. 42).

60. Nebolo dostatočne vysvetlené, prečo bolo nevyhnutné uchýliť sa k takým extrémnym obmedzeniam práv obvinených na predkladanie dôkazov proti nim v ich prítomnosti alebo prečo sa neuvažovalo o menej ďalekosiahlych opatreniach.

Bez akýchkoľvek ďalších informácií Súd nemôže posúdiť, či sú operatívne potreby polície dostatočne oprávňujúce. Je potrebné si všimnúť, že výkladové memorandum k návrhu, ktorý bol schválený ako zákon 11. novembra 1993 (pozri odsek 42), odkazuje v tejto spojitosti na možnosti použitia mejkapu alebo masky a na ochranu pred stretnutím pohľadov.

61. Súd nie je presvedčený ani o tom, či odvolací súd vynaložil dostatočnú námahu na odhadnutie hrozby odvety proti príslušníkom polície a ich rodinám. Z rozsudku odvolacieho súdu nie je zrejmé, že by sa snažil položiť otázku, či by boli sťažovatelia

v takom postavení, aby mohli uskutočniť takéto hrozby alebo podnecovať iných, aby tak urobili v ich mene. Jeho rozhodnutie bolo založené výhradne na vážnosti spáchaných zločinov (pozri odsek 26).

V tejto súvislosti treba poznamenať, že pán Engelen, civilný svedok, ktorý v skorších štádiách konania identifikoval jedného zo sťažovateľov ako páchatel'a, nevyužil ochranu anonymity a že nebolo hlásené, že by bol niekedy ohrozený.

62. Je pravda, ako poznamenáva Vláda a Komisia (pozri odsek 48), že anonymní príslušníci polície boli vypočúvaní pred vyšetrojúcim sudcom, ktorý mal sám overiť ich totožnosť, čo aj urobil vo veľmi podrobnej oficiálnej správe o svojich zisteniach, kde posúdil ich spoľahlivosť a dôveryhodnosť, ako aj príčiny ich zotrvania v anonymite.

Tieto opatrenia sa však nemôžu považovať za vhodnú náhradu namiesto toho, aby mala obhajoba možnosť klásť otázky svedkom v svojej prítomnosti a urobiť si vlastný úsudok o ich vystupovaní a dôveryhodnosti. Preto nemožno povedať, že nevýhody, v ktorých obhajoba pracovala, vyvážili uvedené postupy.

63. Okrem toho jediné dôkazy, na ktoré sa spoliehal odvolací súd pri kladnej identifikácii sťažovateľov ako páchatel'ov trestných činov, boli svedectvá anonymných príslušníkov polície. Tak došlo k tomu, že obvinenia sťažovateľov boli založené v „rozhodujúcej miere“ na týchto anonymných svedectvách.

64. Podľa názoru Súdu sa tento prípad odlišuje od prípadu Doorson. V prípade Doorson sa rozhodlo na základe informácií obsiahnutých v samotnom spise prípadu, že svedkovia

Y 15 a Y 16, ktorí boli obaja civilisti a poznali obvineného osobne, mali dostatočný dôvod veriť, že by sa mohol uchýliť k násiliu, a boli vypočúvaní v prítomnosti právnych zástupcov (pozri už spomínaný rozsudok vo veci Doorson, str. 454 – 455, ods. 25, str. 455 – 456, ods. 28 a str. 470 – 471, ods. 71 a 73).

V tomto prípade boli navyše k dispozícii ďalšie dôkazy zabezpečujúce kladnú identifikáciu obvineného ako páchatel'a zločinov zo zdrojov bez vzťahu k anonymným svedkom (už spomínaný rozsudok., str. 458 – 459, ods. 34 a str. 472, ods. 76).

65. Za týchto okolností Súd nemôže povedať, či konanie ako celok bolo spravodlivé.

C. Záver

66. Bol porušený článok 6 ods. 1 spolu s článkom 6 ods. 3.

II. Aplikácia článku 50 dohovoru

67. Článok 50 Dohovoru ustanovuje:

„Ak Súd zistí, že rozhodnutie alebo opatrenie súdneho alebo každého iného orgánu Vysokej zmluvnej strany je úplne alebo čiastočne v rozpore so záväzkami vyplývajúcimi z tohto Dohovoru, a ak vnútroštátne právo tejto strany umožňuje len čiastočné odstránenie dôsledkov takého rozhodnutia alebo opatrenia, rozhodnutie Súdu prizná v prípade potreby poškodenej strane spravodlivé zadosťučinenie.“

A. Škoda

68. Sťažovatelia argumentovali, že ak by sa 's-Hertogenboschský odvolací súd nespoliehal na výpovede anonymných svedkov, neexistoval by prípad proti nim a boli by pozbavení viny. Každý z nich navrhoval nepeňažnú škodu v sume 250 holandských guldenov (NLG) za každý deň väzby.

Vláda posúdila návrh sťažovateľov na náhradu škody ako neprimerane vysoký.

Zástupca Komisie sa nevyjadril.

69. Súd usúdil, že za týchto okolností nie je túto stránku prípadu pripravený rozhodnúť. Vzhľadom na to je nevyhnutné ponechať otázku sumy na možnú dohodu medzi sťažovateľmi a príslušným štátom.

B. Náklady a výdavky

70. Sťažovatelia nepredložili žiaden návrh týkajúci sa nákladov a výdavkov vynaložených vo vnútroštátnom konaní.

Pokiaľ ide o náklady a výdavky vynaložené v konaní pred Európskou komisiou pre ľudské práva Súdom pre ľudské práva, nároky sťažovateľov boli tieto:

Pán van Mechelen a pán Willem Venerius (zastupovaní slečnou Spronkenovou): 16 598, 07 holandských guldenov spolu s daňou z pridanej hodnoty.

Pán Johan Venerius (zastupovaný pánom Sjöcronaom): 30 446, 43 holandských guldenov spolu s daňou z pridanej hodnoty.

Pán Pruijmboom (zastupovaný pánom Knoopsom): 11 905 holandských guldenov spolu s daňou z pridanej hodnoty.

Vláda a delegát Komisie sa k týmto návrhom nevyjadrili.

71. Súd poznamenáva, že pánu van Mechelenovi, pánu Johanovi Veneriusovi a pánu Willemovi Veneriusovi bola poskytnutá právna pomoc inštitúciami Dohovoru.

72. Súd je presvedčený, že požadované náklady a výdavky sťažovateľa očividne a nevyhnutne vynaložili na pokusy dosiahnuť náhradu za zistené poškodenie. Tiež uznáva výšky súm požadovaných sťažovateľmi Van Mechelenom, Willemom Veneriusom a Pruijboomom za primerané.

Na druhej strane požiadavka pána Johana Veneriusa je v porovnaní s návrhmi ostatných neprimeraná. Pokiaľ ide o tento rozpor, neposkytlo sa žiadne vysvetlenie.

73. Súd priznáva pánu Pruijboomovi požadovanú sumu.

Pánu van Mechelenovi a pánu Willemovi Veneriusovi priznáva spolu požadovanú sumu zníženú o sumu zaplatenú Radou Európy prostredníctvom poskytnutia právnej pomoci a to 11 412 francúzskych frankov (FRF).

Súd rozhodol s ohľadom na spravodlivosť, že priznáva pánu Johanovi Veneriusovi sumu vo výške 20 000 holandských guldenov spolu s daňou z pridanej hodnoty zníženú o sumu zaplatenú Radou Európy prostredníctvom poskytnutej právnej pomoci a to 11 436 francúzskych frankov (FRF).

C. Neplnenie záväzku

74. Vzhľadom na informáciu, ktorú má Súd k dispozícii, je zákonná výška úrokovej sadzby v Holandsku v čase prijatia tohto rozsudku 5 % ročne.

Z TÝCHTO DÔVODOV SÚD

1. *Rozhodol* šiestimi hlasmi proti trom, že bol porušený článok 6 ods. 1 Dohovoru spolu s článkom 6 ods. 3 písm. d);

2. *Rozhodol* jednohlasne, že žalovaný štát je povinný zaplatiť do 3 mesiacov náklady a výdavky

a) sťažovateľom van Mechelenovi a Willemovi Veneriusovi spolu 16 598 (šesťnásťtisícpäťstodeväťdesiatosem) holandských guldenov a 7 (sedem) centov, znížených o 11 412 (jedenásťtisícštyristodvanásť) francúzskych frankov, ktoré budú prepočítané na holandské guldeny v kurze platnom v deň vynesenia tohto rozsudku,

b) sťažovateľovi Johanovi Veneriusovi 20 000 (dvadsaťtisíc) holandských guldenov, znížených 11 436 (jedenásťtisícštyristotridsaťšesť) francúzskych frankov, ktoré budú prepočítané na holandské guldeny v kurze platnom v deň vynesenia tohto rozsudku,

c) sťažovateľovi Pruijmboomovi 11 905 (jedenásťtisícdeväťstopäť) holandských guldenov,

d) úrok vo výške 5 % ročnej úrokovej sadzby bude splatný dňom uplynutia uvedených troch mesiacov do zaplatenia;

3. *Zamietol* jednohlasne zvyšok požiadavky sťažovateľa Johana Veneriusa na uhradenie nákladov a výdavkov;

4. *Rozhodol* jednohlasne, že v otázke aplikácie článku 50 Dohovoru nie je v súvislosti s návrhom sťažovateľov na náhradu škody pripravený rozhodnúť a v dôsledku toho

a) *ponecháva* túto otázku nerozhodnutú

b) *vyzýva* vládu a sťažovateľov, aby v nasledujúcich troch mesiacoch predložili svoje písomné zistenia týkajúce sa tejto záležitosti a osobitne oznámili Súdu akúkoľvek dohodu, ktorú by mohli dosiahnuť;

c) *zanecháva* ďalšie konanie a *udeľuje* predsedovi Senátu právomoc v prípade potreby stanoviť to isté.

Vyhotovené v anglickom a vo francúzskom jazyku a vyhlásené na verejnom pojednávaní v Budove ľudských práv v Štrasburgu 23. apríla 1997.

Rudolf BERNHARD
predseda

Herbert PETZOLD
tajomník

V súlade s článkom 51 ods. 2 Dohovoru a pravidlom 55 ods. 2 Pravidiel Súdu B sú k tomuto rozsudku pripojené tieto osobitné názory:

(a) Odlišný názor pána Matschera a pána Valticosa

(b) Odlišný názor pána van Dijka

ODLIŠNÝ NÁZOR SUDCOV MATSCHERA A VALTICOSA

Tento prípad je hraničný. Na jednej strane podmienky, za ktorých došlo k súdnemu procesu a vypočúvaní svedkov, neboli určite celkom uspokojivé a bez pochyby by mohli byť lepšie, treba však poznamenať, že sa vyvinulo úsilie, aby sa v holandskom práve prispôbilo konanie pri pojednávaní s anonymnými svedkami požiadavkám článku 6 Dohovoru, ako je to uverejnené v rozsudku vo veci Kostovski proti Holandsku (20. novembra 1989, séria A, č. 166). Na druhej strane ide o prípad ozbrojenej lúpeže a je pochopiteľné, že svedkovia, aj keď boli príslušníkmi polície, mohli mať strach z odvety zo strany šťastne prepustených zločincov. Ak by sa podobná situácia vyskytla v budúcnosti, bolo by určite vhodné, pri prijímaní podobných opatrení, prikladať väčšiu pozornosť článku 6 Dohovoru.

S ohľadom na všetky okolnosti však v terajšom prípade nie sme schopní nájsť porušenie článku 6 Dohovoru a úplne súhlasíme s názorom sudcu van Dijka.

ODLIŠNÝ NÁZOR SUDCU VAN DIJKA

1. Na vlastnú ľútosť nemôžem súhlasiť so záverom väčšiny, že bol porušený článok 6 ods. 1 v spojení s článkom 6 ods. 3 písm. d) Dohovoru. Väčšinu nemôžem nasledovať, ani pokiaľ ide o podstatu úvah odôvodňujúcich tento záver.

2. Hoci sa judikatúra Súdu ešte celkom nevyvinula, pokiaľ ide o podmienky, podľa ktorých môže byť založené usvedčenie v trestnom konaní z časti na výpovediach anonymných svedkov, Súd načrtol určité smerovanie. Nazdávam sa, že tento rozsudok nie je ani v súlade s týmto smerovaním, ani v jeho logickej postupnosti, zatiaľ čo na druhej strane skutočnosti prípadu nie sú do tej miery osobitné, aby oprávňovali odlíšiť tento prípad osobitne od prípadu Doorson (rozsudok prípadu Doorson proti Holandsku z 26. marca 1996, Reports 1996-II, v ktorom sa neuznalo, že Holandsko porušilo článok 6 ods.1 spolu s článkom 6 ods. 3 Dohovoru). Napriek tomu, že Súd nie je viazaný svojím precedensom, právna istota a právna rovnosť vyžadujú, aby judikatúra Súdu bola taká konzistentná a transparentná, ako aj primerane predvídateľná do tej miery, ako sú fakty prípadu porovnateľné s faktami zo skorších prípadov.

3. Keďže „prípustnosť dôkazov je v prvom rade záležitosťou vnútroštátnej úpravy a ako všeobecné pravidlo záleží na súdoch štátu, aby hodnotili dôkazy vykonané pred nimi“ (pozri už spomínaný rozsudok vo veci Doorson, str. 470, ods. 67), použiteľná vnútroštátna legislatíva, judikatúra a prax vykonávaná súdmi štátu sú do istej miery významné aj pre Súd.

Holandský Najvyšší súd revidoval svoju judikatúru týkajúcu sa podmienok, za ktorých môže byť usvedčenie založené na výpovediach anonymných svedkov vzhľadom na rozsudok Súdu v prípade Kostovski (pozri odsek 40 tohto rozsudku). Okrem toho, ak zoberieme zmenu judikatúry za východiskový bod spolu s jej založením na, medziiným,

analýze judikatúry Súdu, pokiaľ ide o prípustnosť výpovedí anonymných svedkov v trestnom konaní, spolu so zahrnutím judikatúry Súdu do platného práva štátu a právnej praxe v Holandsku, tak holandská vláda navrhla a legislatíva prijala niekoľko noviel Trestného poriadku (pozri odsek 41 rozsudku a výkladové memorandum k zákonu z r. 1993, tam citované).

Zákon z r. 1993 nebol ešte účinný, keď boli rozsudky vnútroštátnych súdov v tomto prípade už vyhlásené. Ale aj keby bol účinný, konanie pokračujúce na odvolacom súde by bolo v súlade s ustanoveniami, ktoré zaviedol. Je pravda, že dôvody uvedené v tomto zákone na zachovanie totožnosti svedka v utajení nezahŕňajú vhodnosť neodhalenia totožnosti príslušníka polície z taktických príčin, aby sa nenarušila jeho budúca použiteľnosť. Výkladové memorandum k zákonu veľmi obsiahlo uvádza, že podľa názoru vlády len verejný záujem nemôže pri vyšetrovaní vážnych zločinov ospravedlniť zabezpečenie úplnej anonymity (pozri odseky 41 a 42 tohto rozsudku).

Odvolací súd však nezaložil prijatie žiadosti svedkov, aby zostali v anonymite, na tomto dôvode, ale na strachu svedkov o životy a bezpečnosť, ako aj o bezpečnosť ich rodín (pozri odsek 26 tohto rozsudku), čo je dôvod zakotvený v § 226a Trestného poriadku.

Uvedené, samozrejme, samo nezabezpečuje, že revidovaná judikatúra Najvyššieho súdu alebo platné ustanovenia novelizovaného Trestného poriadku budú za každých okolností v súlade s Dohovorom. Ale ako sa už skôr poznamenalo, v tejto záležitosti má význam judikatúra štátu a štátna legislatíva. Okrem toho v tomto prípade vzhľadom na právny základ príslušnej holandskej judikatúry a navrhovaný vývoj novej legislatívy, keď bola v oboch prípadoch judikatúra Súdu výslovne vzatá do úvahy, by to mohlo byť dobrým dôvodom na predpoklad súladu prinajmenšom ,ak prejednané záležitosti boli tiež posudzované v judikatúre Súdu.

4. Posúdenie rozličných záležitostí zahrnutých v tomto prípade ma napokon doviedlo k záveru, že článok 6 ods. 1 a ods. 3 písm. d) v tomto prípade neboli porušené. Možno uprednostniť, aby odvolací súd alebo vyšetrojúci sudca vypočúval svedkov v prítomnosti právnych zástupcov a generálneho prokurátora a aby obvinení mohli sledovať konanie v oddelenej miestnosti. Nemôžem zo spisu prípadu, ktorý bol Súdu k dispozícii, zistiť, či sa táto možnosť vôbec posudzovala. V každom prípade, berúc do úvahy všetky fakty a okolnosti, som toho názoru, že právo obhajoby vypočúvať svedkov nebolo obmedzené do tej miery, že obhajobe nebola daná primeraná a vhodná príležitosť na výsluch a spochybnenie svedkov, ako to požaduje článok 6 ods. 1 a ods. 3 písm. d) (pozri prípad Lüdi proti Švajčiarsku, rozsudok z 15. júna 1992, séria A, č. 238, str. 21, ods. 47). Preto usudzujem, že konania boli spravodlivé, berúc do úvahy tiež vyrovnávajúce prvky postupu, pre ktorý sa rozhodol odvolací súd a v ktorom pokračoval vyšetrojúci sudca. Po dospení k tomuto záveru by som rád zdôraznil tieto hľadiská.

a) Anonymných svedkov nevypočúval len orgán prokuratúry, ale aj nezávislý a nestranný sudca, ktorý, súdiac z jeho oficiálnej správy o jeho zisteniach pre odvolací

súd, si dal veľmi záležať na vyrovnaní nedostatku vyplývajúceho z absencie konfrontácie tvárou v tvár. Sťažovatelia a ich právni zástupcovia mohli počúvať výsluch vyšetrojúceho sudcu a klástť vlastné otázky. Z týchto hľadísk, ako zistila aj Komisia, sa tento prípad odlišuje od prípadov Kostovski (Kostovski proti Holandsku, rozsudok z 20. novembra 1989, séria A, č. 166, str. 20, ods. 42), Windisch (Windisch proti Rakúsku, rozsudok z 27. septembra 1990, séria A, č. 186, str. 10, ods. 27), Lüdi (už spomínaný rozsudok., str. 21, ods. 49) a Saïdi (Saïdi proti Francúzsku, rozsudok z 20. septembra 1993, séria A, č. 261-C, str. 56 –57, ods. 44). Prax v prípadoch ako je tento, s vypočúvaním svedkov pred vyšetrojúcim sudcom namiesto pred samým súdom prijal Súd v svojom rozsudku vo veci Doorson ako v súlade s Dohovorom (už spomínaný rozsudok., str. 471, ods. 73).

b) Odvolací súd udal dôvody na poverenie vypočúvania svedkov vyšetrojúcemu sudcovi. Dôležitosť, ktorú menšina Komisie prikladala fakt, že odvolací súd ako riadny súd nevyužil sám možnosť posúdiť dôveryhodnosť svedkov, nie je podľa môjho názoru smerodajná. Nie je tu žiaden dobrý dôvod, prečo by sa súd nemohol spoľahnúť na posúdenie rovnako nezávislého a nestranného vyšetrojúceho sudcu. V tomto smere je tiež významné, že vypočúvania pred vyšetrojúcim sudcom sa neuskutočnili v prípravnej fáze ale počas prerušenia konania pred odvolacím súdom a na základe príkazu odvolacieho súdu; tieto vypočúvania tvorili časť procesu. V prípade Kostovski, kde Súd zdôraznil, že je dôležité, aby mal konajúci sudca možnosť sledovať svedka, len jedného zo svedkov vypočúval sudca, ktorý však nepoznal totožnosť vypočúvanej osoby (už spomínaný rozsudok, str. 21, ods. 43).

c) Výpovede urobené pred vyšetrojúcim sudcom boli výpovede svedkov, ktorých vyšetrojúci sudca identifikoval ako v danom čase príslušníkov polície zaviazaných prisahou, ktorí mali oprávnenie vykonávať stíhanie spolu s vyšetrovacou právomocou a v tejto súvislosti pod prisahou vo vzťahu ku každej výpovedi (pozri už spomínaný rozsudok vo veci Lüdi, str. 21, ods. 49).

d) Vyšetrojúci sudca, ktorý sledoval svedkov počas výsluchov, poskytol odôvodnený názor, pokiaľ ide o ich dôveryhodnosť; toto malo vyvážiť obhajobe skutočnosť, že bola pozbavená vizuálnych informácií, ktoré by jej umožnili overiť si dôveryhodnosť svedkov (pozri už spomínaný rozsudok vo veci Windisch, str. 10 – 11, odseky 28 – 29).

e) Vyšetrojúci sudca poskytol svoj odôvodnený názor na to, či žiadosť príslušníkov polície, aby zostali v anonymite, bola oprávnená; tieto dôvody posúdil ako oprávnené aj odvolací súd z dôvodov uverejnených v svojom rozsudku. Stotožňoval sa s názorom, že obvinenia a udalosti boli také, že strach z násilnej odplaty nebol nepodložený a nemohol sa posudzovať ako neprimeraný. Článok 6 nezabezpečuje neobmedzené právo na vypočúvanie svedkov. Je nevyhnutné nielen zvážiť rozhodovaciu právomoc príslušného súdu štátu v udržiavaní súladu s potrebami správneho výkonu spravodlivosti, ale aj vyváženosť záujmov obhajoby podľa článku 6 so záujmami svedkov chránenými inými samostatnými ustanoveniami Dohovoru (pozri

už spomínaný rozsudok vo veci Doorson, str. 470, ods. 70). Hoci v rozsudku vo veci Lüdi (už spomínaný rozsudok, str. 21, ods. 49) Súd posúdil záujem policajných orgánov na uchovanie anonymity ich agentov ako „legitímny“, väčšia váha by sa v tomto prípade mala prikladať záujmu agentov o ochranu ich životov a bezpečnosti, ako aj ich rodín, ako to urobil odvolací súd (články 2, 3, 5 a 8 Dohovoru).

f) Obhajobe boli poskytnuté rozsiahle možnosti na vypočúvanie, kladenie otázok svedkom a robenie pripomienok k záznamu ich odpovedí, čo aj rozsiahlo využívala; technické nedostatky, na ktoré sa sťažovala, boli nevhodné a pravdepodobne sa im dalo vyhnúť, ale ak si vezmeme osobitne rozsiahly čas určený na výsluchy a podrobný spôsob zaznamenávania výpovedí, tak tieto nedostatky neboli také, aby obhajobe v takom významnom rozsahu prekážali.

g) Odvolací súd nevylúčil dopredu možnosť, že by sa svedkom nemohli klásť dodatočné otázky pred súdom, ale bol toho názoru, že obhajoba nedostatočne podložila svoju žiadosť, aby sa tak stalo. Okrem toho sa obhajobe ponúkla možnosť spochybniť výpovede a ich použitie ako dôkaz na verejnom pojednávaní pred odvolacím súdom.

h) Usvedčenia neboli založené výhradne na výpovediach anonymných svedkov. Hoci boli bezpochyby jadrom dokazovania, boli tu aj výpovede identifikovaných svedkov, boli tu určité technické dôkazy a bol tu záznam telefonického rozhovoru. Z tohto hľadiska by mal Súd tiež uznať, že „je všeobecnou zásadou, aby súdy štátu zhodnotili dôkazy, ktoré sa pred nimi vykonali“.

V rozsudku vo veci Doorson, v ktorom bolo kritérium „rozhodujúcej miery“ rozvinuté a použité (už spomínaný rozsudok, str. 472, ods. 76), Súd zistil, že toto kritérium bolo prítomné v situácii, kde bolo usvedčenie založené okrem výpovedí anonymných svedkov na výpovedi urobenej identifikovaným svedkom polícií, ale bolo stiahnuté počas konania pred súdom, a na výpovedi identifikovaného svedka, ktorý zmizol pred tým, ako mala obhajoba možnosť ho vypočuť (už spomínaný rozsudok, str. 472, ods. 76, ako aj str. 458 – 59, ods. 34).

Z hľadiska všetkých týchto stránok prípadu dochádzam k záveru, že súdne konanie, ktoré viedlo k usvedčeniu sťažovateľov, bolo „spravodlivé v zmysle článku 6 Dohovoru a jeho výkladu v predchádzajúcej judikatúre Súdu.

Pri vyhlásení môjho záveru chcem s patričnou vážnosťou spraviť nasledujúce poznámky, týkajúce sa odôvodnenia, na ktorom založila väčšina svoj záver.

5. Podobne ako väčšina, a v súlade s judikatúrou Súdu, si zoberiem za východiskový bod fakt, že dôkazy sa musia normálne vykonávať na verejnom pojednávaní. Preto vo všeobecnosti usudzujem, že pri vypočúvaní príslušníkov polície v konaní pred odvolacím súdom by sa malo v prípade potreby ochrany ich anonymity uprednostniť zamaskovanie. Vezmem však do úvahy poznámku z názoru odvolacieho súdu, že by to mohlo byť príliš riskantné, pretože by sa nemohlo vylúčiť odhalenie totožnosti svedkov. Uprednostnil by som to, ak by odvolací súd poskytol konkrétne argumenty pre tento názor. Na druhej strane mi chýba posudok a predpokladám, že aj

mojim kolegom zo Súdu, ako posúdiť, či bol strach svedkov oprávnený alebo nie. Možno však pochybovať, či by mala obhajoba lepšiu pozíciu na sledovanie vystupovania svedkov a na preverenie ich zodpovednosti, keby sa objavili v zamaskovaní, ak zoberieme do úvahy fakt, že účinné zamaskovanie môže takisto podstatne zamaskovať znenie a intonáciu hlasu a reč tela príslušnej osoby. Vo všeobecnosti sa možno nazdávať, že súd štátu má lepšiu pozíciu na posúdenie tak zložitej skutkovej otázky, ako náš Súd, ktorý môže nahradiť rozsudok súdu štátu svojím rozsudkom iba vtedy, ak je rozsudok súdu štátu neprimeraný. Zo znenia rozsudku vo veci Doorson je zrejmé, že Súd uznal túto primárnu zodpovednosť súdu štátu.

6. Skutočnosť, že na príslušníkov polície sa pri prenasledovaní strieľalo nevyhnutne neznamená, že v neskoršom štádiu, počas súdneho procesu alebo po ňom boli ich životy a bezpečnosť a/alebo ich rodín v nebezpečenstve. V oboch bodoch však štátne orgány – v tomto prípade súdy štátu – mali ponechať priestor pre vyváženie záujmov obhajoby proti záujmom svedkov (pozri už spomínaný rozsudok vo veci Doorson, str. 470, ods. 70, kde sa použil test primeranosti). Podľa môjho názoru odvolací súd neprekročil hranicu, keď uznal, že existovalo riziko odhalenia svedkov a že ich strach o životy a o bezpečnosť, ako aj strach ich rodín boli oprávnené vzhľadom na vážnosť spáchaných zločinov a použitého násilia.

Nesúhlasím s väčšinou, že odvolací súd zlyhal pri vynakladaní skutočnej námahy posúdiť strach z odvety. Odvolací súd mal k dispozícii správu zistení vyšetrojúceho sudcu, v ktorej sa zmienil nielen o výpovediach, ktoré na danú tému urobili príslušníci polície, čo v niektorých prípadoch podložili predchádzajúcimi skúsenosťami (odseky 17 a 21 rozsudku), ale poskytol aj posúdenie založené na vážnosti zločinov a násilí použitom páchatelmi. Ak vezmeme tieto odôvodnené názory oboch – vyšetrojúceho sudcu a odvolacieho súdu, ktorý preskúmal Najvyšší súd – vládu nik nevyzval na to, aby poskytla vlastné vysvetlenie, ako rozhodla väčšina (pozri odsek 60 rozsudku); podľa môjho názoru vláda nebola ani v pozícii, aby ho poskytla.

V rozsudku vo veci Doorson (už spomínaný rozsudok, str. 470 – 471, ods. 71) Súd uznal, že nebola potrebná skutočná hrozba proti svedkom, aby bolo rozhodnutie zostať v anonymite primerané a táto skutočnosť by mohla byť významná. V tomto prípade je potrebné zobrať do úvahy, že niektorí svedkovia utrpeli počas prenasledovania lupičov zranenia. Napriek tomu, že profesia príslušníka polície prináša určité riziko, to nemá znamenať, že príslušníci polície musia zbytočne riskovať a takisto to určite neznamená, že si životy a bezpečnosť ich rodín zaslúžia menšiu ochranu ako iné osoby. „Všeobecná služba pod sľubom poslušnosti danom výkonným orgánom štátu” (pozri odsek 56 rozsudku), ktorá príslušníka polície zaväzuje, nemôže v sebe zahŕňať, že ich životy a bezpečnosť, ako aj životy a bezpečnosť ich rodín si zaslúžia menšiu ochranu. Preto nemôžem súhlasiť s väčšinou, že len kvôli zaplétaniu sa príslušníkov polície do tohto prípadu sa musí odlišovať od prípadu Doorson až do tej miery, že záujmy obhajoby so záujmami svedkov neboli vyvážené.

Skutočnosť, že pán Engelen, ktorý pôvodne urobil veľmi priťažujúcu výpoveď a polícia mu neposkytla anonymitu a napriek tomu sa mu zo strany sťažovateľov nik

nevyhrážal, nemôže byť v tejto súvislosti rozhodujúca. Polícia mohla urobiť tým, že v jeho prípade odhalila totožnosť chybu, ale v žiadnom prípade neskoršie udalosti automaticky a spätne nezabavujú platnosti primerané posúdenie rizika. Sotva možno vyčítať svedkovi, ktorý vyjadril vážne obavy, že nečakal, kým sa niečo vážne stane buď jemu, alebo hociktorému inému svedkovi; jediné kritérium ktoré má súd štátu posúdiť, je primeranosť týchto obáv.

7. Nechápem, prečo by policajti v špeciálnej službe mal preukazovať dôkazy na verejnom pojednávaní (pozri odsek 56 tohto rozsudku), keď ide o všeobecnú administratívnu službu upravenú zákonom. Aj keď možno súhlasiť s tým, že uchýliť sa k použitiu policajtov ako anonymných svedkov „by sa malo len za veľmi výnimočných okolností“ (pozri už spomínaný rozsudok), na druhej strane sa dá argumentovať, že ich anonymita by sa s pohľadu obhajoby mala stretnúť s menšími námietkami, pretože ich výpovede sú výpoveďami profesionálov zaviazaných prísahou, ktorých totožnosť a vyšetrovacie právomoci si môže vyšetrojúci sudca ľahko overiť.

8. Väčšina sa tiež zaoberala otázkou, či operatívne potreby zabezpečujú dostatočnú oprávnenosť na ochranu anonymity príslušníkov polície. Je tu odkaz v súvislosti s výkladovým memorandom zákona z 11. novembra 1993, v ktorom holandská vláda naznačuje, že podľa jej názoru má byť ich záujem dostatočne chránený nie takými ďalekosiahlymi obmedzeniami práva na obhajobu. Podľa môjho názoru v tomto prípade má táto otázka menší význam, pretože odvolací súd v svojom rozsudku vyhlásil, že z argumentov predložených svedkami pri žiadaní anonymity, považuje za rozhodujúce argumenty týkajúce sa osobnej bezpečnosti týchto svedkov a ich rodín (pozri odsek 26 rozsudku).

9. Nedá sa poprieť a v skutočnosti sa to ani nepoprelo, že príležitosti obhajoby vypočúvať svedkov, neboli bez obmedzenia. Ani v normálnej situácii, kde totožnosť svedkov je obhajobe známa, nie sú nikdy bez obmedzení. Skutočnosť, že určité otázky svedkovia nezodpovedali, čo uznal aj vyšetrojúci sudca, môže vyvolať kritiku, ale s najväčšou pravdepodobnosťou by sa to stalo aj v prípade, keď by boli svedkovia vypočúvaní na verejnom pojednávaní v nejakej forme zamaskovania. Možno preto spochybniť, či bolo nevyhnutné a primerané odmietnutie odpovedať na určité otázky položené obhajobou, aby sa chránila anonymita svedkov a utajenie policajných taktík. Túto otázku musí primárne zodpovedať príslušný súd štátu a v skutočnosti bola zodpovedaná v súhlasnej odpovedi vyšetrojúceho sudcu a po jeho rozhodnutí bola odmietnutá obhajobou pred odvolacím súdom, tak ako aj posledným rozsudkom. V celku podľa mňa ani obmedzenia, ktoré vyžadovala situácia, ani tie, ktoré uznal vyšetrojúci sudca, neboli také, aby oprávňovali k záverom, že tu nebola žiadna „primeraná a vhodná príležitosť vypočúvať svedkov“, ako to požadoval Súd v svojom rozsudku vo veci Kostovski (pozri už spomínaný rozsudok, str. 20, ods. 41). Nedostatky pri ktorých pracovala obhajoba boli preto dostatočne vyvážené postupom súdnych orgánov (pozri už spomínaný rozsudok vo veci Kostovski, str. 21, ods. 43 a už spomínaný rozsudok vo veci Doorson, str. 472, ods. 76).

10. Na záver: aj keď boli výpovede anonymných svedkov jadrom dokazovania, nedá sa povedať, že by boli usvedčenia založené výhradne na nich. To, či boli založené na

týchto výpovediach “v rozhodujúcej miere”, čoho sa pridŕža väčšina (odsek 63 rozsudku), ťažko povedať. Súhlasím s názorom vyjadreným zástupcom Komisie na pojednávaní Súdu, že ťažko použiť kritérium určené v rozsudku Doorson (už spomínaný rozsudok, str. 472, ods. 76), pretože miestoprísahné vyhlásenie anonymných svedkov súd používa ako časť dokazovania, čo bude robiť vždy, pretože to považuje za „rozhodujúcu časť” dokazovania, ktorá robí dôkaz úplným a minimálne postačujúcim. Tu by mal opäť prevládať záver Súdu, že „je všeobecnou zásadou, aby súdy štátu zhodnotili dôkazy, ktoré sa vykonali pred nimi” (odsek 50 tohto rozsudku). Okrem toho sa už spomínalo [pozri odsek 3 písm. H], že z tohto pohľadu sa fakty prípadu nebudú javiť ako veľmi odlišné od faktov prípadu Doorson.